পাঠ
पाठ 16

পৰিবেশ আমাৰ বন্ধু

নৰেণ : ডাক্তৰবাবু, আজি কিছুদিনৰ পৰা গাঁওখনৰ ঘৰে ঘৰে বেমাৰ। নিৰুপায় হৈ আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিলোঁ।

ডাক্তৰ : আপোনালোক বহক। এম্প একে কাৰণতে ময়ো বৰ চিন্তিত। আমাৰ মানুহৰ সৰহ ভাগ বেমাৰ-আজাৰৰ কাৰণ দূষিত পৰিবেশ। গতিকে পৰিবেশ নিৰ্মল ৰখাটো বৰ প্ৰয়োজনীয়।

মহেশ : পৰিবেশনো কি? আমাক অলপ সহজ ভাষাত বুজাম্প ক'বনে?

ডাক্তৰ : পৰিবেশৰ ঐটা প্ৰধান উপাদান হল পানী। পানীয়েম্প সৰহভাগ ৰোগৰ বীজাণু কঢ়িয়ায়। নৈ আৰু পুখুৰীৰ পানী এনেয়ে খোৱাটো বেয়া। কেৱল উতলোৱা পানীহে খাব লাগে।

গোবিন্দ : আজিকালি আমি বালি আৰু এঙাৰৰ কলহত পানী বিশুদ্ধ কৰোঁ।

ডাক্তৰ : বৰ ভাল কথা। দ্বিতীয় কথা হল ---

वातावरण हमारा मित्र

नरेन : डॉक्टर बाबू, पिछले कुछ दिनों से गाँव में घर-घर बीमारी फैली है। निरुपाय होकर हम आपकी शरण में आए हैं।

डॉक्टर : आपलोग बैठें। इस बात से तो मैं भी चिन्तित हूँ। हमलोगों की अधिकांश बीमारियों का कारण है दूषित पर्यावरण। इसलिए पर्यावरण को निर्मल रखना अत्यंत आवश्यक है।

महेश : पर्यावरण से आपका मतलब क्या है? हमें थोड़ी सरल भाषा में समझाइए।

डॉक्टर : पर्यावरण में कई बातें शामिल हैं। इनमें मुख्य है पानी। पानी के कारण रोगों के जीवाणु फैलते हैं। नदी तथा तालाबों का पानी बिना उबाले (कच्चा) पीना हानिकारक होता है। केवल उबला हुआ पानी ही पीना चाहिए।

गोविन्द : आजकल हम बालू और कोयले से पानी साफ करते हैं।

डॉक्टर : बहुत अच्छी बात है। दूसरी बात है

য’তে ত’তে শৌচ পেচাব কৰা বেয়া। এম্প দুটাৰ পৰাও ৰোগ বিস্তাৰিত হয়। গতিকে চেনিতেৰি পায়খানাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। এম্পবোৰ কথা আপোনা-লোকে জানিলেম্প নহব, ৰাম্পজকো বুজোৱা উচিত।

নৰেণ : গোঁহালিত ধোঁৱা দিওঁ। আবেলি ঘৰত ধূনা দিওঁ। এম্পবোৰত একো অসুবিধাতো নাম্প?

ডাক্তৰ : বায়ুমণ্ডল বিশুদ্ধ ৰখাটো আমাৰ সকলোৰে কৰ্তব্য। বায়ুৰ পৰা আমি অক্সিজেন লওঁ। গতিকে আমি বায়ু বিশুদ্ধ ৰাখিব লাগে। গছৰ পাত, আবৰ্জনা আদি পুৰি পেলোৱাটো বেয়া। এম্পবোৰৰ পৰা পচন সাৰ উৎপাদন কৰিব লাগে। ঘৰত ধূনা কম পৰিমানেহে দিব লাগে।

মোহন : গাওঁত মহ মাখিৰো বৰ উৎপাত। ৰাতি শুব নোৱাৰি।

ডাক্তৰ : মহ মাখিয়েও বেমাৰ বিয়পায়। মহে কামোৰাটো বিপদজনক। মেলেৰীয়া, ফাম্পলেৰীয়া আদি ৰোগ মহে

कि इधर-उधर टट्टी-पेशाब करना भी बुरी बात है। इन दोनों से भी बीमारी फैलती है। इसलिए पक्का शौचालय बना लेना चाहिए। केवल आप लोगों के लिए ही यह जानकारी काफी नहीं है। यह बात जनता को भी समझाना होगा।

नरेन : घर में जहाँ पशुओं को रखते हैं वहाँ धुआँ करते हैं। शाम को अपने घर में ‘धूना’ करते हैं। इसमें कोई बुराई तो नहीं है?

डॉक्टर : वायु-मंडल को शुद्ध रखना हम सब का कर्त्तव्य है। वायु से हम ऑक्सीजन लेते हैं। फलतः वायु को शुद्ध रखना चाहिए। पौधों के पत्ते कूड़े आदि को जला देना गलत बात है। इन सबसे खाद बनाना चाहिए। घर में धूना कम मात्रा में ही देना चाहिए।

मोहन : गाँव में मक्खी-मच्छरों का बड़ा उत्पात है। रात को सो नहीं पाते।

डॉक्टर : मक्खी-मच्छरों से भी बीमारी फैलती है। मच्छर का काटना भी खतरनाक है। मलेरिया, फाइलेरिया आदि मच्छरों से फैलते हैं।

मक्खियाँ भी हमारी खाने की चीज़ों को विषाक्त बना देती हैं। इसलिए

বিয়পায়।

মাখিয়েও আমাৰ খোৱা বস্তু বিষাক্ত কৰে। গতিকে মহ মাখিৰ বৃদ্ধিহে ৰোধ কৰিব লাগে। মহৰ উৎপত্তিস্থল নলা নৰ্দমা। গতিকে নলা নৰ্দমা পৰিষ্কাৰ ৰখা, জাৱৰ জোথৰ পুৰি পেলোৱা আৰু লেতেৰা হবলৈ নিদিয়াটো অতি প্ৰয়োজনীয় কথা।

মহেশ : এইবোৰ বৰ জানিবলগীয়া কথা। আপুনি এদিন আমাৰ ৰাইজক এখন সভাত এইবোৰ কথা বুজাই কোৱা ভাল হব।

ডাক্তৰ : ঠিক আছে। আপোনালোকে বন্দবস্ত কৰক। মই নিশ্চয় যাম।

মহেশইঁতঃ ডাক্তৰ চাহাব! বহুত ধন্যবাদ।

कोशिश करें कि मक्खी-मच्छर पैदा ही न हों। मच्छरों के पैदा होने के स्थान हैं -- नालियाँ, गड्ढे, गंदगी। हमें चाहिए कि नालियों को साफ रखें, गड्ढों को पूर दें और गंदगी न होने दें।

महेश : ये सब बातें जानने लायक हैं। कृपया आप एक दिन ये सब बातें ग्राम सभा में जनता को भी समझा दें तो अच्छा होगा।

डॉक्टर : ठीक है। आपलोग व्यवस्था कीजिए, मैं ज़रूर आऊँगा।

महेश : डॉक्टर साहब! बहुत-बहुत धन्यवाद।

शब्दार्थ

असमिया शब्द	हिंदी अर्थ
ঘৰে ঘৰে	घर घर में
বেমাৰ-আজাৰ	बीमारी
বেমাৰী	बीमार

কিবা	कुछ
নিৰুপায়	निरुपाय
একে	एक ही
কাৰণ	कारण
চিন্তিত	चिंतित
সৰহ	अधिकांश
দূষিত	दूषित
নিৰ্মল	निर्मल
ৰখা	रखना
প্ৰয়োজন	आवश्यक
পানী	पानी
বীজাণু	जीवाणु
কঢ়িয়ায়	फैलाते हैं
নৈ	नदी
পুখুৰী	तालाब
এনেয়ে	यों ही
বেয়া	अनुचित, खराब
উতলোৱা	उबालना
বালি	बालू
এঙাৰ	कोयला
কলহ	कलश, घड़ा
বিশুদ্ধ	शुद्ध
	दूसरा
	इधर-उधर, जहाँ-तहाँ

দ্বিতীয়

য'তে ত'তে

বিস্তাৰিত

গতিকে

গাঁত

লেতেৰা

পায়খানা

জানা

বুজা

গোহালি

ধোঁৱা

দিয়া

ধূনা

জানো

বিষয়ে

দুআষাৰ

বায়ুমণ্ডল

সকলো

কৰ্তব্য

বায়ু

ৰাখ

বিয়পায়

विस्तारित

फलस्वरूप, इसलिए

गड्ढा

गंदगी

शौचालय

जानते हो

समझना

घर में पशुओं को बाँधने की जगह

धुआँ

देना

धूना

जानता हूँ

के विषय में

दो शब्द

वायुमंडल

सब

कर्तव्य

वायु

रखना

फैलाते हैं

रोग

विषाक्त

पैदा होना

रोकना

ৰোগ

বিষাক্ত

বৃদ্ধি

ৰোধ

জানিবলগীয়া

ৰাম্পজ

বন্দোবস্ত

जानने लायक

जनता

बन्दोबस्त

अभ्यास

I. उदाहरण के अनुसार नीचे दिए गए वाक्यों को परिवर्तित कीजिए।

उदाहरण :

(क) পৰিবেশ নিৰ্মল ৰখাটো প্ৰয়োজন।

→ পৰিবেশ নিৰ্মল ৰাখিব লাগে।

1. উতলোৱা পানী খোৱাটো ভাল।

2. য'তে ত'তে শৌচ পেচাব কৰাটো বেয়া।

3. বালি আৰু এঙাৰেৰে পানী বিশুদ্ধ কৰাটো প্ৰয়োজন।

4. নলা-নৰ্দমা পৰিষ্কাৰ কৰি ৰখাটো প্ৰয়োজনীয় কথা।

5. নলা নৰ্দমাত মহ মাখি বৃদ্ধি ৰোধ কৰা প্ৰয়োজন।

(খ) আপুনি এবাৰ গাওঁলৈ আহিব লাগে।

→ আপুনি এবাৰ গাওঁলৈ অহাটো প্ৰয়োজন/উচিত।

1. এম্পবোৰ কথা গাওঁত ৰাম্পজে জানিব লাগে।

2. খোৱা বস্তুত মাখি পৰিবলৈ দিব নালাগে।

3. জীৱ-জন্তুক মহৰ কামোৰৰ পৰা বচাম্প ৰাখিব লাগে।
4. গছৰ পাত, গোবৰ আদি পুৰিব নালাগে।
5. আমি সকলোৱে বায়ুমণ্ডল বিশুদ্ধ ৰাখিব লাগে।
6. আমি নৈ বা পুখুৰীৰ পানী এনেয়ে খাব নালাগে।

II. एक वाक्य में उत्तर दीजिए :

1. গাওঁৰ মানুহ বিলাকৰ কি হৈছে?
2. গাওঁৰ মানুহৰ বেমাৰ আজাৰৰ কাৰণে আৰু কোন চিন্তিত?
3. বেমাৰ আজাৰ নহবৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় কথা কি?
4. কেনেকুৱা পানী খোৱাটো ভাল?
5. আজিকালি গাওঁৰ মানুহে কেনেকৈ পানী বিশুদ্ধ কৰে?
6. আমাৰ সকলোৰে কৰ্তব্য কি?
7. কিহৰ পৰা সাৰ উৎপাদন কৰিব পাৰি?
8. মেলেৰীয়া, ফাম্পলেৰীয়া আদি কিহে বিয়পায়?

III. कोष्ठक में दिए गए शब्दों में से सही शब्द चुनकर वाक्य पूरे कीजिए।

(স্প, টো, তো, এস্প, নো, হে)

1. মাখিয়ে ______ আমাৰ খোৱা বস্তু বিষাক্ত কৰে।
2. এস্পবোৰ কথা দুস্প এজনে জানিলে ______ নহব।
3. নৈ আৰু পুখুৰীৰ পানী এনেয়ে খোৱা ______বেয়া।
4. আমি কেবল উতলোৱা পানী ______ খাব লাগে।
5. পানীয়ে সৰহ ভাগ ৰোগৰ ______ বীজাণু কঢ়িয়ায়।
6. পৰিবেশ ______ কি?

IV. पाठ में से उचित शब्द चुनकर वाक्य पूरे कीजिए।

1. আমাৰ মানুহৰ ____________ ভাগ বেমাৰ আজাৰৰ কাৰণ দূষিত পানী।
2. পুখুৰীৰ পানী ________ খোৱাটো বেয়া।
3. গছ পুৰিলে __________ হয়।
4. অসমত মানুহে গৰু ________বান্ধে।
5. বায়ুমণ্ডল বিশুদ্ধ কৰাটো আমাৰ ____________ কৰ্তব্য।
6. মহৰ উৎপত্তিস্থল নলা ___________ ।
7. মহ মাখিয়ে বেমাৰৰ বীজানু ____________।
8. গুৱাহাটীত মহৰ বৰ ___________।
9. ডাক্তৰে এখন সভাত __________ স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ কথা বুজাম্প কোৱা উচিত।

V. पाठ के आधार पर उपयुक्त शब्द/वाक्यांश जोड़कर वाक्य पूरे कीजिए।

1. ডাক্তৰ বৰ চিন্তিত; কাৰণ ....।
2. আমি পৰিবেশ নিৰ্মল ৰাখিব লাগে; কাৰণ ....।
3. খোৱা পানী বিশুদ্ধ হব লাগে; কাৰণ ....।
4. মহে কামোৰাটো বিপদজনক; কাৰণ ....।
5. নলা-নৰ্দমা পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখিব লাগে; কাৰণ ....।
6. ডাক্তৰে ৰাম্পজক স্বাস্থ্যৰ কথা কব লাগে; কাৰণ ....।

VI. उदाहरण के अनुसार दिए गए शब्दों को सही क्रम में रखकर वाक्य बनाइए।

उदाहरण :

বতাহ হাওফাওৰ সেৱনেম্প ৰোগৰ দুষিত কাৰণ

→ দূষিত বতাহ সেৱনেম্প হাওফাওৰ ৰোগৰ কাৰণ।

1. ৰোগৰ প্ৰধান পানীয়েম্প কাৰণ
2. বিশুদ্ধ প্ৰধান কৰাৰ পানী উপায়বোৰ কি কি
3. পচন সাৰ উপাদান বাবে শস্যৰ ভাল
4. বিয়পে মেলেৰীয়া মহৰ পৰা
5. কথা এম্পবোৰ বৰ সঁচাকৈয়ে জানিবলগীয়া

VII. नीचे दिए गए प्रत्येक वाक्य के जितने हो सकें उतने प्रश्नवाची वाक्य बनाइए।

1. অসমীয়া মহিলাম্প তাঁতত বোৱা পাঁমুগাৰ কাপোৰ পৃথিৱী বিখ্যাত।
2. বাঁহ-বেতৰ আচবাব বনোৱাত অসমীয়া মানুহ বৰ নিপুন।

पढ़िए और समझिए।

জামিলাৰ চিঠি

জামিলা বেগম
সিজুবাৰী, গুৱাহাটী-৩৮
৩ এপ্ৰিল, ৯২

পূজনীয়া মা,

পোন প্ৰথমে মোৰ সেৱা লবা। খোদাৰ দোঁৱাত মম্প ম্পয়াত ভালেম্প আছোঁ। আশা কৰোঁ ঘৰত তোমালোক আঁায়ে ভালে আছা।

কলেজত পৰিবেশ সম্বন্ধে কিছু নতুন কথা শিকিলোঁ। সেম্পবোৰ ভাম্পী-ভম্পিহঁতৰ বাবে লিখি পঠালোঁ।

জানা মা, পৰিবেশ আমাৰ ডাঙৰ বন্ধু। স্পয়াক বিশুদ্ধ কৰি ৰখাটো অতিশয় প্রয়োজনীয় কথা। আমি জধে মধে গছ গছনি কটা অনুচিত। গছে বায়ুৰ পৰা এঙাৰ গেচ শুহি লয়, বিশুদ্ধ অম্লজান আমাৰ কাৰণে এৰি দিয়ে। গছে পৰিবেশ শীতল আৰু নির্মল কৰি ৰাখে। স্প আমাক ছাঁ, ফলমূল আৰু কাঠ দিয়ে। সেয়ে আমি ৰাস্তাৰ দাঁতিত গছ ৰুব লাগে।

জানা মা, আমি জাবৰ-জোঠৰ, গছৰ পাত আদি পুৰিব নালাগে। সেস্পবোৰ পুতি থব লাগে। তাৰ পৰা ভাল পচন সাৰ হয়। গোবৰ পুৰিব নালাগে। গোবৰ পুৰিলে ধোঁৱা উৎপন্ন হয় আৰু স্প পৰিবেশ দুষিত কৰে। বৰং গোবৰৰ সাৰ খেতিত দিব লাগে।

মুকলি ঠাস্পত শৌচ পেচাব কৰা বেয়া। স্প ৰোগ বিয়পায়। গতিকে আমি ঐা চেনিতেৰি পায়খানাৰ ব্যৱস্থা কৰি লব লাগে। ৰাজহুৱা পুখুৰীত গা ধোৱা অনুচিত। তাত কাপোৰ ধোৱাও ঠিক নহয়।

নলা বা বন্ধ পানীত মহ মাখি ওপজে। স্পইঁতে ৰোগৰ বীজাণু বাঢ়িয়ায়। গতিকে বন্ধ পানী উলিয়াস্প দিব লাগে।

মাঁ, কথাবোৰ ভাস্পৰ্হিঁতক কবা। বন্ধত আমি লগ লাগি এস্পবোৰ কাম কৰিম। বিশুদ্ধ পৰিবেশে মানুহৰ স্বাস্থ্য ভালে ৰাখে।

বেছি লিখি আমনি নকৰোঁ। পুনৰ সেৱা জনাস্প স্পমানতে সামৰিলোঁ।

স্পতি

তোমাৰ মৰমৰ

জামিলা

প্ৰতি

শ্ৰীমতী হাচিনা বেগম

গাওঁ : ঢেকীয়াখোৱা

পোঃ আঃ - ভূৰাগাওঁ

জিলা : মৰিগাওঁ

অসম

नये शब्द

असमिया शब्द	हिन्दी अर्थ
আশা কৰোঁ	आशा करता हूँ
সম্বন্ধে	के संबंध में
কিছু	कुछ
ভাম্পি	छोटा भाई
ভণি	बहन
পঠালোঁ	भेज दिया
বন্ধু	बन्धु
অতিশয়	अधिकता
জধে মধে	जहाँ-तहाँ
গছ-গছনি	पेड़-पौधे
কৈা	काटना
অনুচিত	अनुचित
এঙাৰ গেছ	कार्बन डाइ-अक्साईड
শুহি	सोख लेते हैं
অম্লজান	ऑक्सीजन
শীতল	शीतल
	छाया

छाँ	
ফলমূল	फल-मूल
কাঠ	लकड़ी, काठ
ৰোৱা	लगाना, रोपना
পুৰিব	जलाना
পুতি	गाड़ना
পচন সাৰ	कंपोस्ट खाद
গোবৰ	गोबर
পোৰা	जला, भुना
উৎপন্ন	उत्पन्न
দূষিত	दूषित
মুকলি	खुला, खुली
ৰোগ	रोग
ৰাজহুৱা	जनता
পুখুৰী	पोखर
ধোঁৱা	धुआँ
কাপোৰ	कपड़ा
বন্ধ	बन्द

अभ्यास

I. उदाहरण के अनुसार नीचे दिए गए वाक्यों को जोड़कर नया वाक्य बनाइए।

उदाहरण :

(क) পৰিবেশ বিশুদ্ধ ৰাখিব লাগে। স্প অতিশয় প্ৰয়োজনীয় কথা।

→ পৰিবেশ বিশুদ্ধ ৰখাটো অতিশয় প্ৰয়োজনীয় কথা।

1. ৰাস্তাৰ দাঁতিত গছ ৰুব লাগে; স্প জনহিতকৰ কাম।
2. পুখুৰীৰ পানী পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখিব লাগে; স্প স্বাস্থ্যৰ কাৰণে ভাল।
3. সদায় গা ধুব লাগে। স্প স্বাস্থ্যৰ বাবে ভাল।
4. মানুহে সময়মতে খাব লাগে; স্প বৰ ভাল কথা।
5. জাবৰ জোঠৰ পুতি থব লাগে; স্প বৰ প্ৰয়োজনীয় কথা।

(খ) জধে মধে গছ-গছনি কাঁবি নালাগে; স্প অনুচিত কথা।

→ জধে মধে গছ-গছনি কাটো অনুচিত কথা।

1. আমি গোবৰ পুৰিব নালাগে; স্প বৰ বেয়া কথা।
2. ৰাজহুৱা পুখুৰীত গা ধুব নালাগে; স্প ঠিক কথা নহয়।
3. বন্ধ পানী ৰাখিব নালাগে; স্প মহ মাখিৰ বংশ বৃদ্ধিৰ সহায়ক।
4. মাংস বেছিকৈ খাব নালাগে; স্প পৈৰ কাৰণে বেয়া।
5. বেছিকৈ টি. ভি. চাব নালাগে; স্প চকুৰ কাৰণে হানিকাৰক।

II. कोष्ठक में दिए गए शब्दों के उपयुक्त रूपों से वाक्य पूरे कीजिए।

1. স্প ৰোগ ______ । (বিয়পা)
2. জধে মধে গছ-গছনি ______ নালাগে। (কাঁ)
3. বন্ধ পানী সদায় ____ দিব লাগে। (উলিয়া)
4. গছৰ পাত ____ থব লাগে। (পোত)
5. পুখুৰীত গা ____ অনুচিত। (ধো)

III. विलोम शब्द बनाइए।

বন্ধ

দীঘল

কম

চাপৰ

ডাঙৰ

IV. एक वाक्य में उत्तर दीजिए।

1. গছে বায়ুৰ পৰা কি শুহি লয়?
2. গছে আমাক কি কি দিয়ে?
3. ৰাস্তাৰ দাঁতিত কিয় গছ ৰুব লাগে?
4. বন্ধ পানীত কি হয়?
5. মহ মাখিয়ে কি কৰে?
6. জামিলাৰ মাকৰ নাম কি?

V. हिन्दी में अनुवाद कीजिए।

অসমৰ মানুহ পৰিবেশ সচেতন। অসমৰ গাওঁবোৰ পৰিষ্কাৰ আৰু আহল বহল। গাওঁৰ মানুহবোৰ সহজ সৰল আৰু বন্ধুত্ব পৰায়ণ। অসমীয়া মহিলাম্প তাঁতত বৰ সুন্দৰ কাপোৰ বব পাৰে। অসমৰ পাঁ-মুগাৰ কাপোৰ পৃথিবী বিখ্যাত। কাঁহ-পিতল আৰু হাতী-দাঁতৰ শিল্পৰ বাবেও অসম প্ৰসিদ্ধ। বাঁহ-বেতৰ আচবাব বনোৱাত অসমীয়া মানুহ বৰ নিপুন।

VI. असमिया में अनुवाद कीजिए।

दिन-ब-दिन हमारा पर्यावरण दूषित हो रहा है। हमें पर्यावरण के प्रति सचेत रहना चाहिए। पर्यावरण का संबंध हवा और पानी से है। प्रदूषण फैलाने वाले कारखानों को चाहिए कि वे नई तकनीक अपनाएँ। धुआँ छोड़ने वाले वाहनों में सी. एन. जी का प्रयोग करना चाहिए। इससे

हवा साफ रहेगी। हमें ज़्यादा से ज़्यादा पेड़ लगाना चाहिए। अधिक से अधिक पेड़ लगाकर ही हम प्रदूषण को कम कर सकते हैं।

VII. 'शोर भी प्रदूषण है' पर एक अनुच्छेद असमिया में लिखिए।

टिप्पणियाँ

1. '-নো' (-नो) : प्रश्नार्थक वाक्यों में जिस शब्द पर बल देना होता है उसके बाद '-নো' (-नो) जोड़ा जाता है। जैसे :

   'তুমিনো কেতিয়া আহিলা?' में তুমি (तुम) पर बल दिया जाता है। किन्तु 'তুমি কেতিয়ানো আহিলা' में কেতিয়া (कब) पर बल दिया जाता है।

2. '-ওৱা' (-ओवा) : धातु के साथ '-ওৱা' (-ओवा) जोड़कर भूतकाल वाचक विशेषण बनाया जाता है। जैसे :

   উতল + -ওৱা > উতলোৱা (পানী) उबला हुआ पानी

   পঢ় + -ওৱা > পঢ়োৱা (বিষয়) पढ़ा हुआ विषय

3. '-আ' (-आ) : मूल धातु के साथ '-আ' (आ) जोड़कर क्रियावाची संज्ञा बनाई जाती है। आकारांत शब्दों में '-আ' जोड़ने पर अन्तिम स्वर *ওঁ (ओं)* में बदल जाता है। ऐसे क्रिया निर्देशात्मक अर्थ प्रकट करने के लिए संज्ञा के साथ '-টো (-तो)' युक्त होता है। जैसे :

   কৰ + -আ > কৰা + টো = কৰাটো

   যা + -আ > যোৱা + টো = কৰাটো

   কামোৰ + -আ > কামোৰা + টো = কামোৰাটো